

گروه ویژه‌ی افدامالی (FATF) را بهتر ببینیم

| محمد مهدی سیدناصری |
| مدرس دانشگاه |

گروه ویژه‌ی اقدام مالی (FATF) را بهتر بشناسیم

محمد مهدی سیدناصری (مدرس دانشگاه)

مدیر هنری: حسین نیلچیان

اجرای جلد: فریدون حقیقی

صفحه‌آرایی: کارگاه گرافیک قاصدک

زیر نظر شورای بررسی

لیتوگرافی: گلپا • کد: ۰۰/۱۰۲۵

چاپ دوم: ۱۴۰۰ • تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۱۷۶-۰

کلیه‌ی حقوق چاپ و نشر انحصاراً برای

موسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر محفوظ است.

قیمت: ۴۲۰۰۰ تومان

سرشناسه: سیدناصری، محمد مهدی، ۱۳۷۰-

عنوان و نام پدیدآور: گروه ویژه‌ی اقدام مالی (FATF) را بهتر بشناسیم / محمد مهدی سیدناصری.

مشخصات نشر: تهران: موسسه نشر و تحقیقات ذکر.

مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص.

فروست: حقوق بین‌الملل به زبان ساده.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۱۷۶-۰

وضعیت فهرست نویسی: قیبا

موضوع: گروه ویژه اقدام مالی

موضوع: Financial Action Task Force

موضوع: پولشویی - پیشگیری

موضوع: Money laundering - Prevention

موضوع: تروریسم - امور مالی - پیشگیری

موضوع: Terrorism - Finance - Prevention

رده‌بندی کنگره: JQ۱۷۸۵

رده‌بندی دیویی: ۳۲۰/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۳۴۸۲۸

**گذر زمان عطف به ما سبق نمی شود
قدر لحظات زندگی را بدانیم**

تحفه‌ی پیش رو را تقدیم می‌کنم به پدر و مادرم، ستارگان
فروزان زندگی ام، به پاس همه‌ی خوبی‌ها، مهربانی‌ها و
زحماتشان. باشد که ایشان نزد حضرت حق، برای این همه
فداکاری، همچون سایر فرشتگان روی زمین، ماجور باشند.
گشتم و گشتم ثوابی بالاتر از بندگی پدر و مادر نیافتم...

**Paper from well managed forests
and controlled sources**

کاغذ این کتاب از جنگل‌ها و منابع
کاملاً مدیریت شده تهیه شده است.

فهرست مطالب

پیشگفتار	۷
مقدمه	۹
تعریف تروریسم چیست ؟	۱۳
تعریف تأمین مالی چیست ؟	۱۷
تعریف وجوه چیست ؟	۱۹
گروه ویژه اقدام مالی چیست ؟	۲۰
لیست سیاه گروه ویژه اقدام مالی چیست ؟	۲۳
تعریف پولشویی چیست ؟	۲۹
آیا رابطه‌ای میان تروریسم و محاربه وجود دارد ؟	۳۴
چگونگی مبارزه با تامین مالی تروریسم در حقوق بین الملل	۴۲
حقوق بین الملل چیست ؟	۴۳
شورای امنیت سازمان ملل متحد چیست ؟	۴۸
قطعنامه‌های شورای امنیت ملل متحد	۴۹
محتوای قطعنامه ۱۳۷۳ چیست ؟	۵۲
چند کنوانسیون و پروتکل بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم وجود دارد ؟	۵۷
کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرایم سازمان یافته فراملی (دسامبر ۲۰۰۰ میلادی)	۶۰

کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد (۳۱ اکتبر ۲۰۰۳ میلادی) .	۶۲
کنوانسیون مقابله با تامین مالی تروریسم (۷ اکتبر ۱۹۹۹ میلادی)	۶۵
کنوانسیون راجع به جلوگیری از اعمال غیرقانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری (۲۳ سپتامبر ۱۹۷۱ میلادی)	۷۱
کنوانسیون توکیو راجع به جرایم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما (۱۴ سپتامبر ۱۹۶۳ میلادی)	۷۴
کنوانسیون مقابله با اعمال غیرقانونی علیه ایمنی دریانوردی و پروتکل مقابله با اعمال غیرقانونی علیه ایمنی سکوهاى ثابت واقع در فلات قاره (۱۰ مارس ۱۹۸۸ میلادی)	۷۵
کنوانسیون علامت‌گذاری مواد منفجره پلاستیکی به منظور شناسایی (اول مارس ۱۹۹۱ میلادی)	۷۸
کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرایم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی از جمله مامورین سیاسی (۱۴ دسامبر ۱۹۷۳ میلادی)	۸۰
گروه ویژه‌ی اقدام مالی چند توصیه دارد؟	۸۱
سیاست‌ها و هماهنگی‌ها در زمینه مبارزه با پولشویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم	۸۴
چگونگی مبارزه با تامین مالی تروریسم در حقوق ایران	۱۲۴
وضعیت الحاق ایران به کنوانسیون‌های بین‌المللی	۱۲۶
نتیجه‌گیری	۱۵۵
منابع و مآخذ	۱۶۲
ضمایم	۱۶۴

پیشگفتار

مقابله با تامین مالی تروریسم در حقوق بین الملل^۱ و حقوق داخلی کشورها از مهم ترین و بحث برانگیزترین مباحث است. برای مقابله با تامین مالی تروریسم باید به جلوگیری از دسترسی تروریست ها به منابع و امکاناتی که توسط آن ها عملیات تروریستی خود را انجام می دهند پرداخت. جهت مبارزه با تامین مالی تروریسم، قوانین و هنجارهای بین المللی مختلفی در برابر کشورهاست. این قواعد و مقررات طیف گسترده ای دارند. برخی مانند قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد و نیز کنوانسیون های بین المللی متضمن قواعد آمره الزام آورند و برخی دیگر الزامات اختیاری است که به صورت هماهنگ توسط گروه های مختلفی از کشورها ایجاد شده اند مانند توصیه های گروه ویژه اقدام مالی در مورد مبارزه با تامین مالی تروریسم. پدیده تروریسم همچنان تهدید بزرگی برای صلح و ثبات امنیت در کشورها به شمار می رود. همچنین غلبه بر

این پدیده مجرمانه نیازمند رویکردی پایدار از جانب همه کشورها و سازمان‌های ملی، بین‌المللی و منطقه‌ای می‌باشد، تا با اتخاذ تدابیری جدی و عملی گام بزرگی در جهت تضعیف، انزوا و فلج کردن توانایی‌ها و فعالیت‌های تروریستی برداشته شود.

مقدمه

مدتی است بحث از یک سازمان بین دولتی به نام گروه ویژه اقدام مالی و عضویت ایران در آن بر سر زبان‌ها افتاده است. در این میان عده‌ایی از طرفداران این طرح به مزیت‌های عضویت ایران می‌پردازند و عنوان می‌کنند فعالیت‌های اقتصادی ما در عصر حاضر نیازمند زیرساخت‌های جهانی می‌باشد که این زیرساخت‌ها نیز با همکاری‌های بین‌المللی مانند عضویت در گروه ویژه اقدام مالی به دست می‌آید. همچنین آنان می‌گویند راه خروج ایران از مشکلات اقتصادی حرکت به سمت اقتصاد جهانی و به عضویت درآمدن در این‌گونه سازمان‌های سیاسی-اقتصادی است. از طرفی دیگر برخی از منتقدان مخالف، گروه ویژه اقدام مالی را ابزار بیگانگان، دسیسه‌ای دیگر و ترکمنچای دوم می‌خوانند. مخالفان همچنین عضویت در این گروه را مخالف اصول ۱۵۲ و ۱۵۳ قانون اساسی می‌دانند که از تحت سلطه قرار گرفتن کشور توسط بیگانگان جلوگیری می‌نماید.

به منظور مبارزه با تأمین مالی تروریسم، هنجارهای بین‌المللی گوناگونی پیش‌روی کشورها می‌باشد. این قواعد و مقررات بین‌المللی طیف وسیعی دارند، برخی (مانند قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد و نیز کنوانسیون‌های بین‌المللی متضمن قواعد آمره) الزام‌آورند و برخی دیگر هنجارهای اختیاری هستند که به طور هماهنگ توسط گروه‌های مختلفی از کشورها ایجاد شده‌اند (به طور مثال توصیه‌های ویژه چهل‌گانه گروه اقدام مالی در مورد مبارزه با تأمین مالی تروریسم). اگرچه که در این هنجارهای بین‌المللی، مقررات مشترکی هم وجود دارد ولی دامنه شمول و قدرت الزام‌آور هر یک با دیگری متفاوت است. اجرای برخی از آن‌ها مستلزم تصویب قانونگذار است ولی در سایر موارد، چنین الزامی وجود ندارد و از راه‌های دیگر می‌توان آن‌ها را به اجرا گذاشت.

هر کشوری برای مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم لازم است سه هدف اولیه را در نظر داشته باشد. اولاً ترساندن و برحذر داشتن پولشویان و تأمین‌کنندگان مالی تروریسم از به‌کارگیری سیستم مالی کشور برای اهداف غیرقانونی، دوماً کشف پولشویی و تأمین مالی تروریسم در هر زمان و هر جایی که اتفاق می‌افتد و سوم مجازات افرادی که مرتکب چنین اعمالی می‌شوند.

برای هر کشوری در جهان داشتن یک نظام مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم به دلایل بسیاری مهم است. البته احتمالاً

اولویت‌های مسئولان نظام در بخش دولتی هر کشور تا حدودی متفاوت است، زیرا دست‌اندرکاران شامل افراد و نهادهای مختلفی هستند. از آن جمله: سیاست‌گذاران، مقامات دولتی و قانونگذاری، قوه قضاییه، قوه مجریه، واحد اطلاعات مالی و مقام‌های نظارتی و تنظیم مالی.

از جمله دلایل ضرورت وجود یک برنامه داخلی پیشرفته در مورد مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در هر کشور عبارت است از افزایش امنیت و ثبات عملیات بانکی در آن کشور و دوری یا به حداقل رساندن آثار بین‌المللی منفی پولشویی و تأمین مالی تروریسم است.

یکی دیگر از راه‌های مبارزه با پدیده تروریسم، مبارزه با تأمین مالی آن است. به این منظور کشورها خود به طور مستقیم یا از طریق سازمان ملل متحد مبادرت به تهیه مقرراتی جهت مسدود نمودن راه‌های تأمین مالی تروریسم نموده‌اند. این مقررات بین‌المللی بخش وسیعی را شامل می‌شوند؛ برخی مانند قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد و نیز کنوانسیون‌های بین‌المللی متضمن قواعد آمره الزام‌آورند و برخی دیگر بایسته‌های اختیاری هستند که به طور هماهنگ توسط گروه‌های مختلفی از کشورها ایجاد شده‌اند، مانند توصیه‌های ویژه گروه اقدام مالی^۱ در مورد مبارزه با تأمین مالی تروریسم. در